

Bibliotekernes krise

Ole Münster

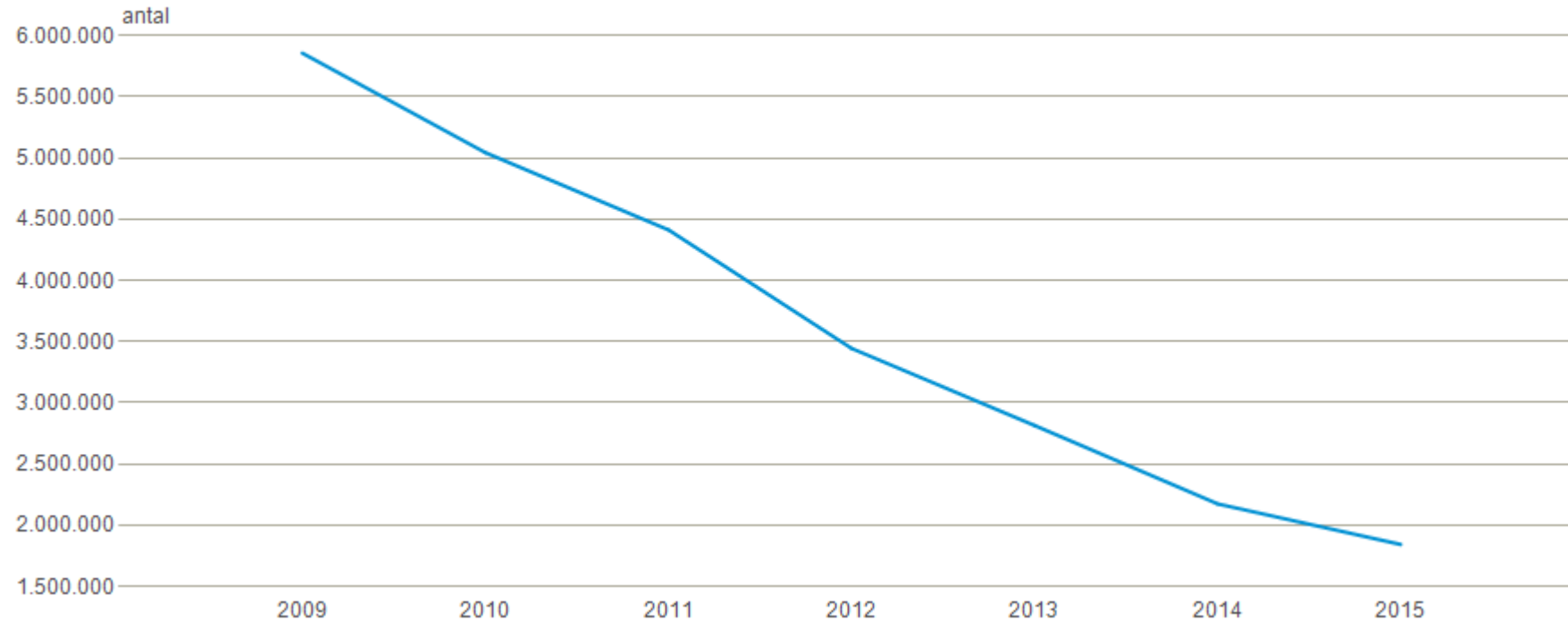
**Bibliotekernes krise
- vejen til en ny lokal kulturpolitik**

Af Ole Münster

Udlån CD'er 2009 - 2015

Folkebibliotekernes nøgletal

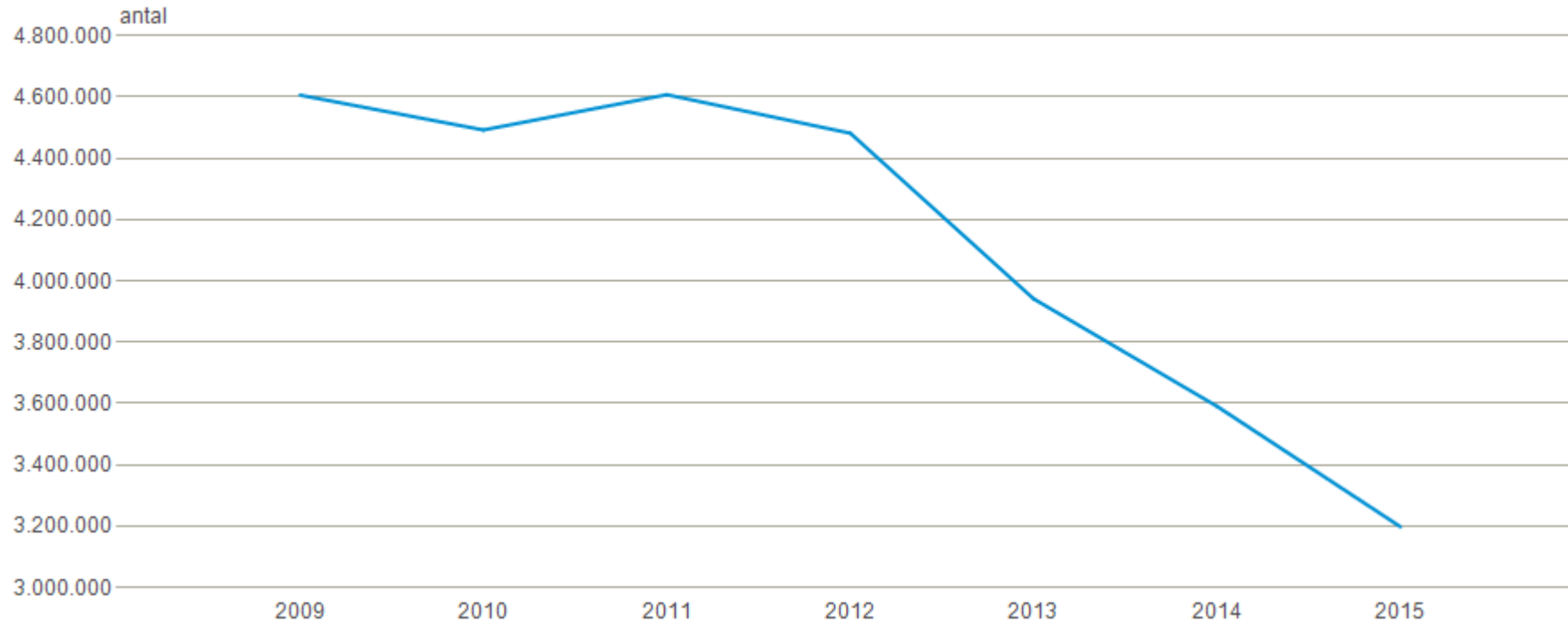
Nøgletal: Udlån. Musikoptagelser | Område: Hele landet

Udlån DVD'er 2009 - 2015

Folkebibliotekernes nøgletal

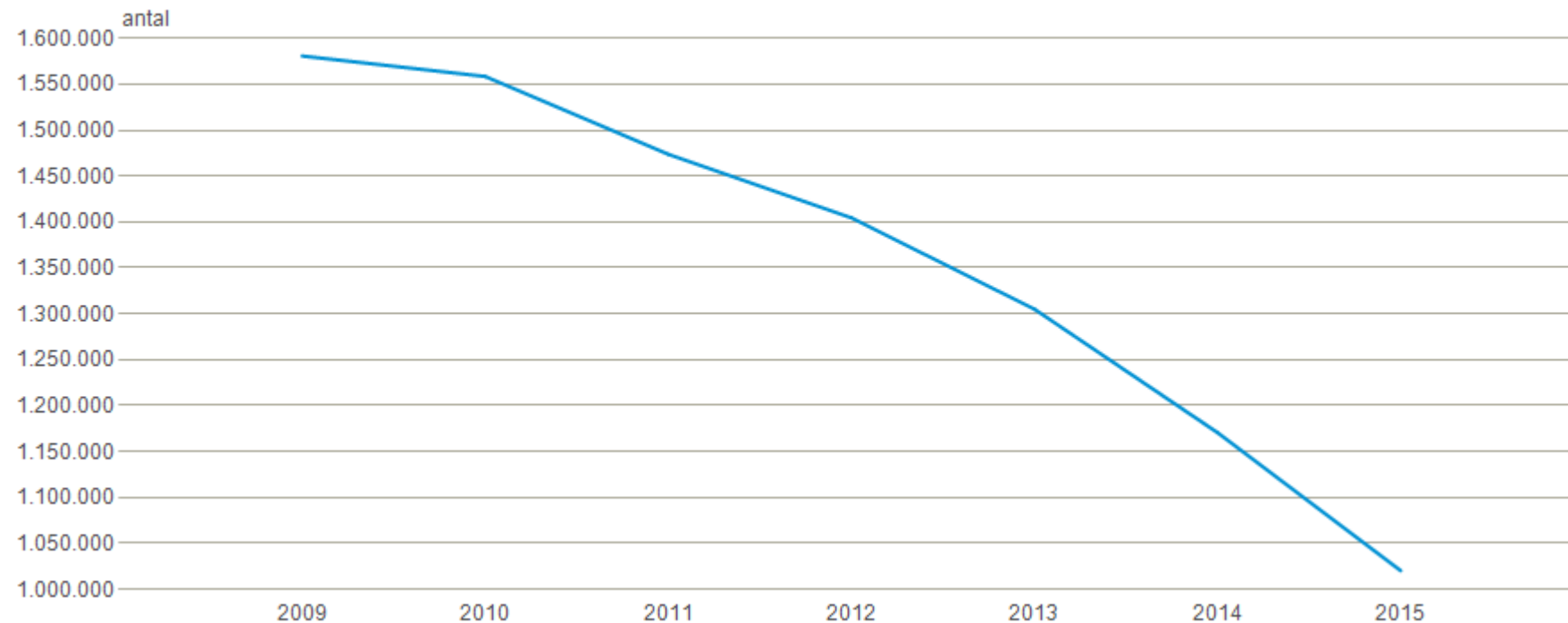
Nøgletal: Udlån. Levende billeder | Område: Hele landet

Udlån fysiske lydbøger 2009 - 2015

Folkebibliotekernes nøgletal

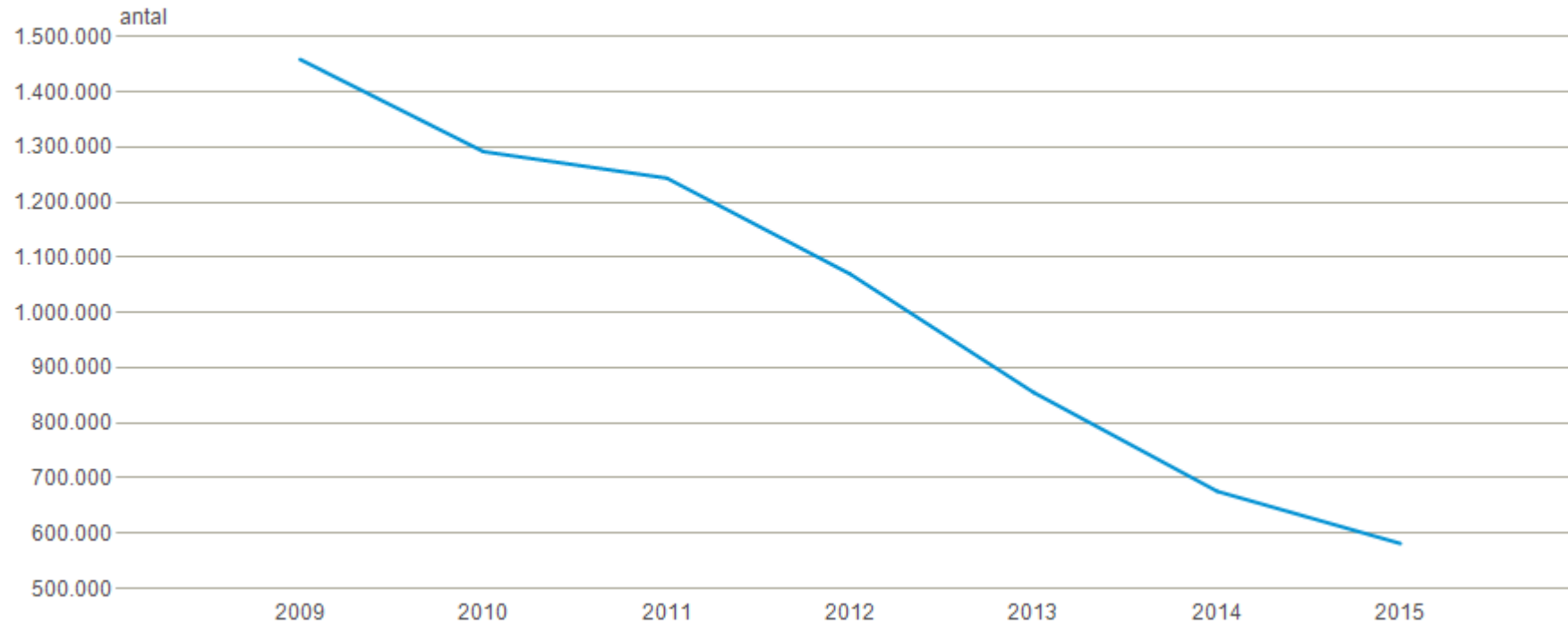
Nøgletal: **Udlån. Lydbøger** | Område: **Hele landet**

Udlån multimediematerialer 2009 -2015

Folkebibliotekernes nøgletal

Nøgletal: **Udlån. Multimediematerialer** | Område: **Hele landet**

Bibliotekernes materiale krise

- ▶ Der i dag ikke grundlag for at udlåne CD'er og fysiske lydbøger
- ▶ Inden for en kort årrække er der ikke grundlag for at udlåne film og multimediematerialer

Bibliotekernes digitale tilbud

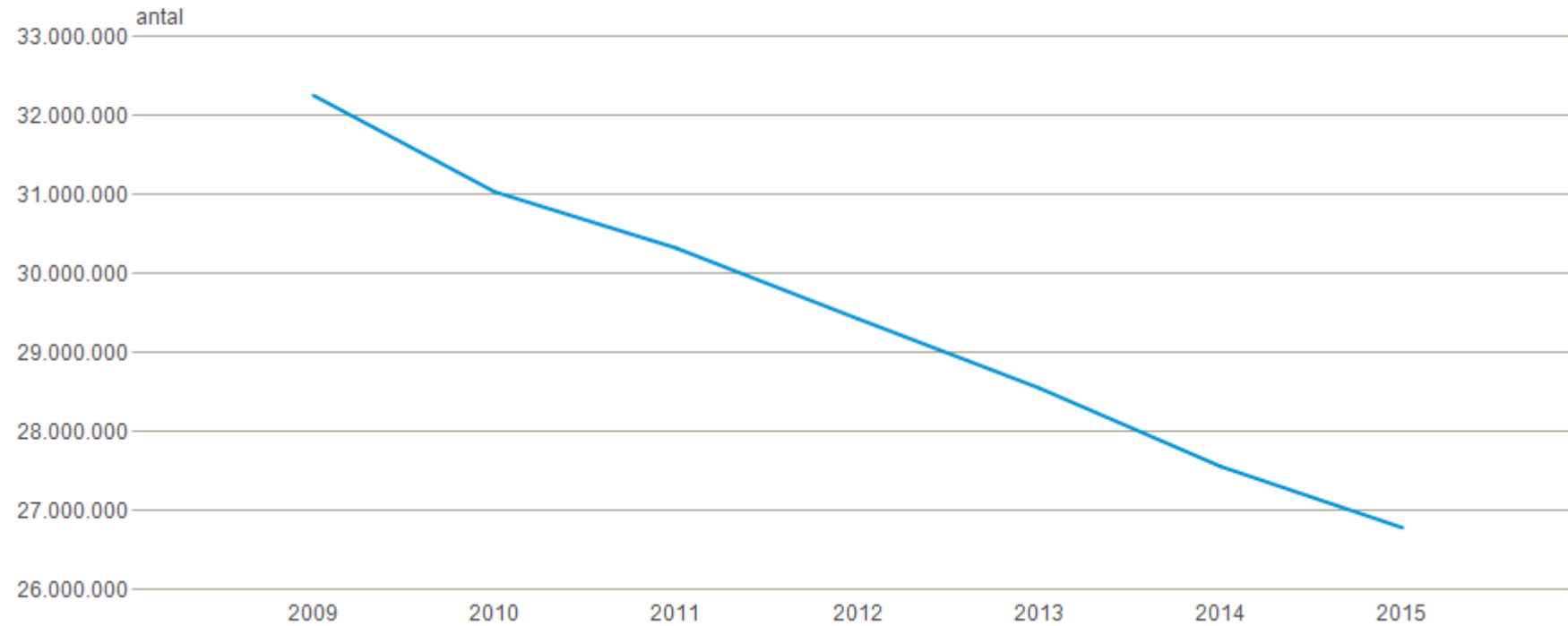
Musikoptagelser	Ingen tilbud
Levende billeder	Et meget smalt tilbud
Multimediematerialer	Ingen tilbud

Bibliotekerne udkonkurreret af de private streamingtjenester

Udlån fysiske bøger 2009 - 2015

Folkebibliotekernes nøgletal

Nøgletal: Udlån. Bøger

Udfordringer bøger

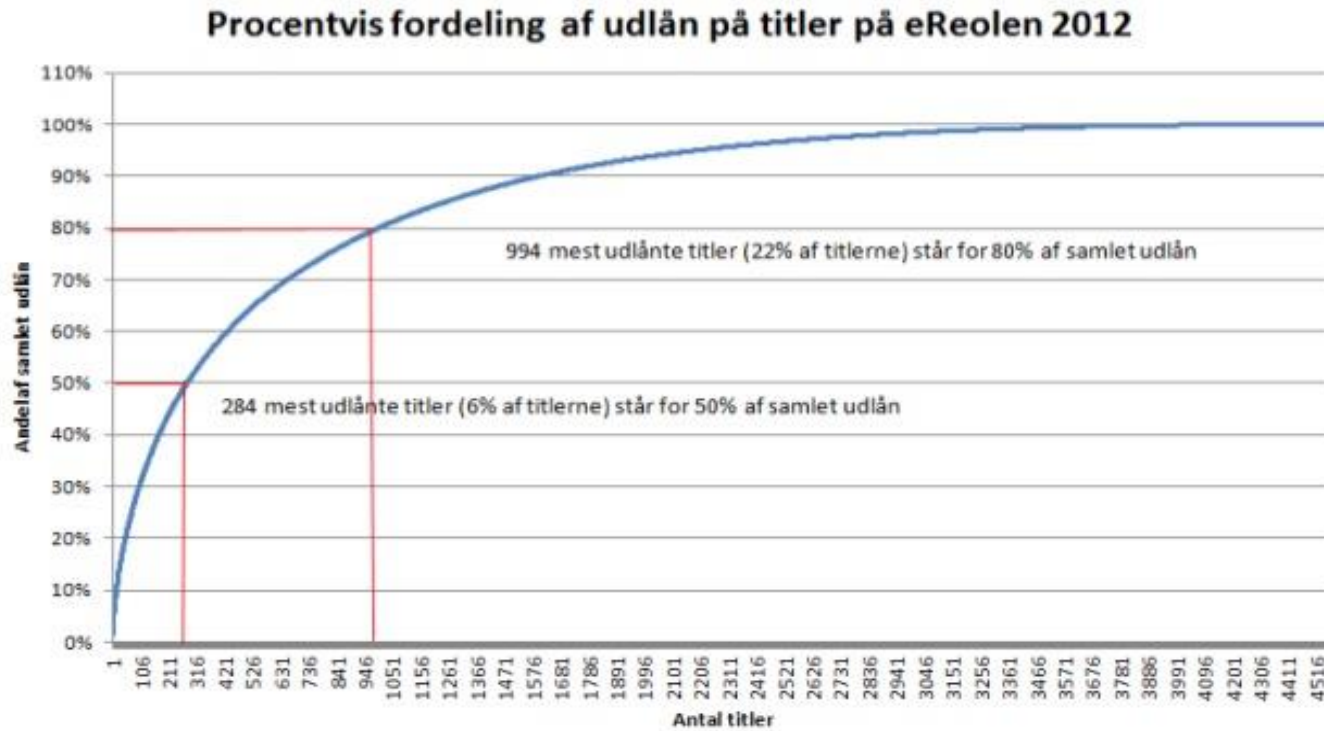
- ▶ Udlånet er halveret siden 2000
- ▶ Det er en udfordring i sig selv, at udlånet af fysiske bøger falder med ca. 800.000 ex. pr. år
- ▶ En fremskrivning af udviklingen vil betyde, at der ikke er grundlag for at udlåne fysiske bøger om 15-20 år
- ▶ Men udviklingen kan sagtens gå meget hurtigere - eksponentiel udvikling

Konklusionen er, at man bliver nødt til at arbejde med et (blandt flere) scenarie(r), hvor der inden for en tidshorisont på 15-20 år ikke er grundlag for at udlåne fysiske bøger

eReolen er ikke alene

- ▶ eReolen er ikke et bibliotek, men en streamingtjeneste
- ▶ Biblioteket har fået konkurrence fra private udbydere af streamingtjenester:
 - ▶ Mofibo/Storytel
 - ▶ Politikens forlag
 - ▶ Flere vil komme til
- ▶ Streaming er blevet meget billig 129 kr. pr. måned
- ▶ Nogle gange gratis, når streamingen er en del af et mobilabonnement

eReolens udlån fordelt på titler

eReolens dilemma

- ▶ Hvis eReolen får samme adgang, som bibliotekerne har med de fysiske bøger i dag, vil der ikke blive noget privat streamingsmarked for e-bøger.
- ▶ Hvis eReolen får en adgang som f.eks. Filmstriben vil det betyde, at eReolen ikke kan udlåne de mest populære titler. Det medfører en smal eReol.
- ▶ EU-dom ændrer ikke på dilemma
 - ▶ Dommen baserer sig på et direktiv fra 2006, dvs. før streaming
 - ▶ Kommende ”Direktiv on copyright in the the single market” bliver afgørende

Adgang til viden

- ▶ Google, andre søgemaskiner og udviklingen af nettet i det hele taget har reduceret forespørgslerne på biblioteket markant
- ▶ Kunstig intelligens vil overflødiggøre 40 % af alle arbejdsfunktioner i Danmark (med kendt teknologi). Bibliotekarernes informationssøgning vil være en af funktionerne, der vil blive påvirket.

Lov om biblioteksvirksomhed

§ 1. Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet **ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed** såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier.

Det dramatiske fald i udlånet ændrer bibliotekerne fundamentalt

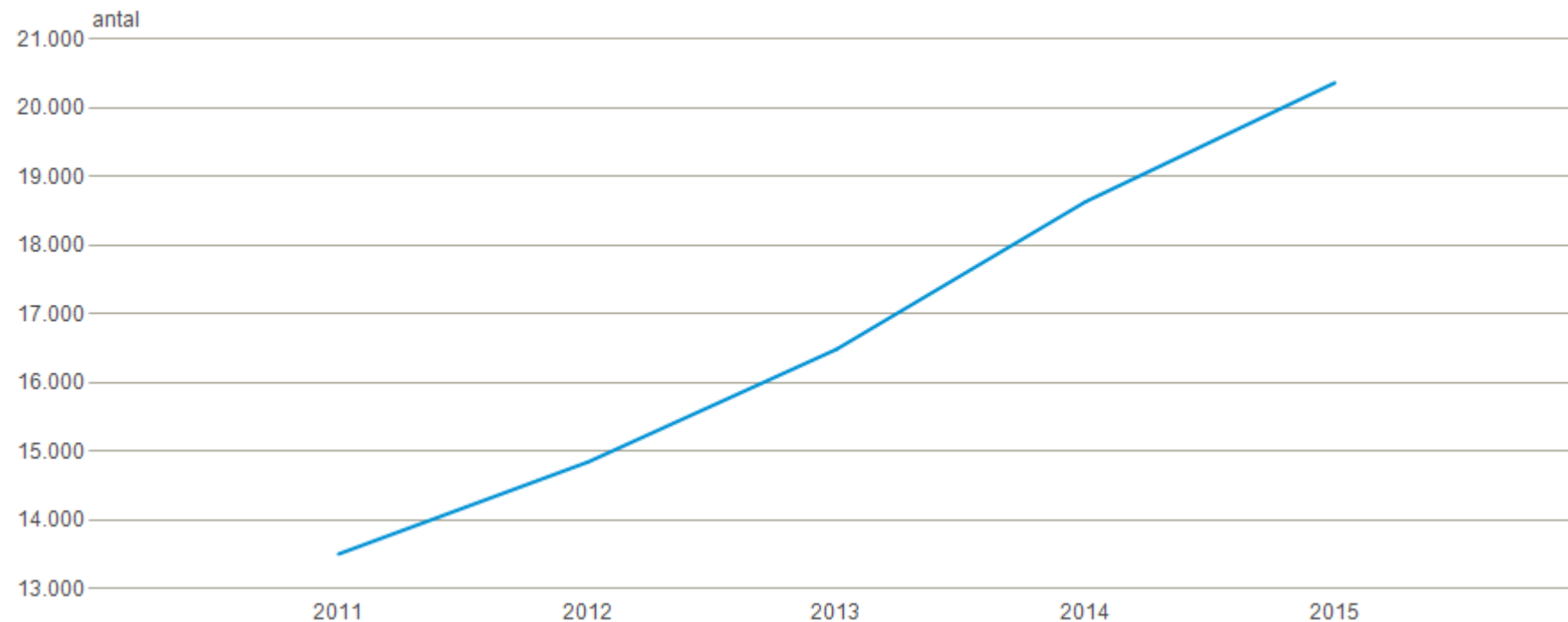
- ▶ **Der stilles spørgsmål ved bibliotekernes legitimitet:**
 - ▶ Kan bibliotekerne fortsat fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet, når det ikke sker med afsæt i samlingerne?
 - ▶ Hvad er bibliotekets rolle, og hvordan skal formålene fremmes?
- ▶ **En stor del af de lokale bibliotekariske opgaver forsvinder, og det rejser nogle grundlæggende spørgsmål:**
 - ▶ Hvad er de lokale bibliotekers DNA uden de fysiske samlinger?
 - ▶ Hvordan vil bibliotekarerne fastholde sin faglighed, når de ikke længere skal indkøbe og pleje materialerne?
 - ▶ Hvad skal de lokale biblioteker lave?
 - ▶ Hvordan skal bibliotekarerne rådgive, når rådgivningen flytter over på nettet?
 - ▶ Hvad skal man stille op den tomme plads i lokalerne?

Vækst i kulturelle aktiviteter

Folkebiblioteker

Aktivitet: **Arrangementer på biblioteket** | Område: **Hele landet**

Bibliotekerne er blevet en selvstændig lokal kulturoperatør

- ▶ Kulturaktiviteter stritter i alle retninger. Helt nødvendigt med en kulturprofil

Type af arrangementer	Antal arrangementer
Debatarrangementer i huset	289
Debatarrangementer uden for huset	22
Foredrag i huset	1658
Foredrag uden for huset	118
Filmforevisninger, børn, i huset	1173
Filmforevisning, børn uden for huset	62
Filmforevisninger, voksne, i huset	506
Filmforevisninger, voksne, uden for huset	12
Forfatterarrangementer, børn, i huset	240
Forfatterarrangementer, børn, uden for huset	25
Forfatterarrangementer, voksne, i huset	712
Forfatterarrangementer, voksne, uden for huset	153
Kunstudstillinger, kurateret, i huset	172
Kunstudstillinger, kurateret, uden for huset	11
Kunstudstillinger, ikke kurateret, i huset	948
Kunstudstillinger, ikke kurateret, uden for huset	4
Litteraturformidling (fx booktalks) ved bibliotekets personale - i huset,	925
Litteraturformidling (fx booktalks) ved bibliotekets personale - uden for huset,	116
Litteraturformidling (fx booktalks) ved brugerne - i huset	79
Litteraturformidling (fx booktalks) ved brugerne - uden for huset,	3
Lokalhistoriske arrangementer - i huset,	318
Lokalhistoriske arrangementer - uden for huset	33
Musikarrangement, børn, i huset	821
Musikarrangementer, børn, uden for huset	31
Musikarrangement, voksne, i huset	733
Musikarrangement, voksne, uden for huset	33
Teaterarrangementer, børn, i huset	998
Teaterarrangement, børn, uden for huset	98
Teaterarrangementer, voksne, i huset	52
Teaterarrangementer, voksne, uden for huset	4
Øvrige arrangementer, børn, i huset	4046
Øvrige arrangementer, børn, uden for huset	139
Øvrige arrangementer, voksne, i huset	2361
Øvrige arrangementer, voksen, uden for huset	90

Bibliotekerne er blevet en selvstændig lokal kulturoperatør

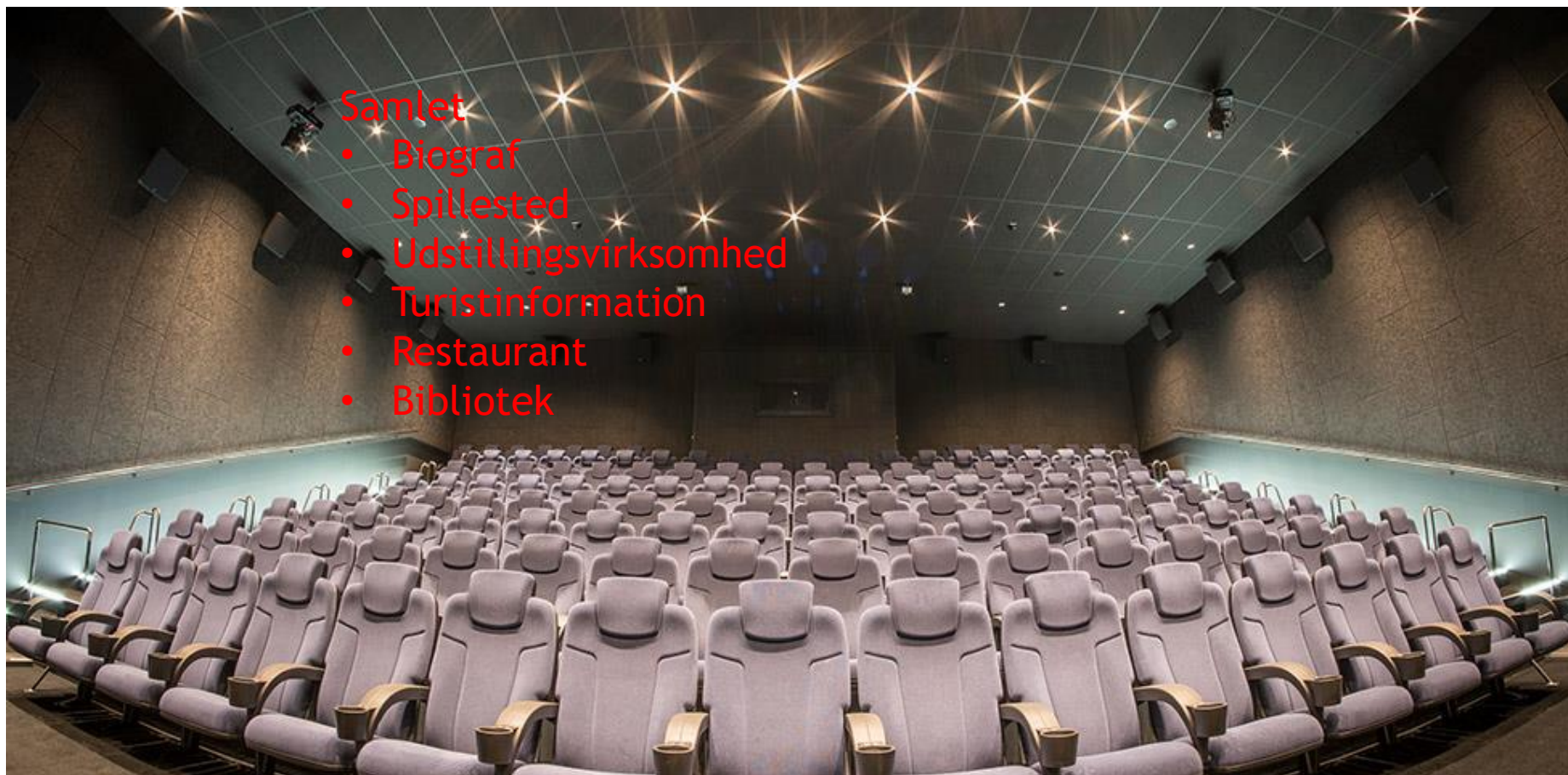
- ▶ Kulturaktiviteter stritter i alle retninger. Helt nødvendigt med en kulturprofil
- ▶ Hvordan kan bibliotekerne understøtte og ikke udkonkurrere den øvrige lokale kulturaktivitet, som
 - ▶ Kulturhuse
 - ▶ Spillesteder
 - ▶ Andre lokale kulturaktiviteter
 - ▶ Foreningsaktiviteter

Uddannelse/læring

- ▶ Bibliotekerne bliver nødt til at definere deres særlige kompetence i forhold til
 - ▶ De folkeoplysende organisationer og foreninger
 - ▶ De kompetencegivende uddannelser (folkeskole, gymnasier m.v.)
- ▶ Hvad er det helt konkret for en form for læring, som bibliotekerne skal tilbyde?
- ▶ Hvordan kan bibliotekerne understøtte og ikke udkonkurrere de folkeoplysende organisationer og foreninger

Gilleleje Kulturhavn

Samlet

- Biograf
- Spillested
- Udstillingsvirksomhed
- Turistinformation
- Restaurant
- Bibliotek

Gilleleje kulturhavn

Debatgruppe

Udstillingsgruppe

Musikgruppe

Biografgruppen

PR-gruppe

Koordineringsgruppe litteratur

Gilleleje Kulturhavns venner

200 aktive borgere

Råd til udviklingen af bibliotekerne

- ▶ Fokuser på litteraturen. Stop med at udlåne øvrige fysiske materialer
- ▶ Fusioner med andre kulturinstitutioner og kultursektoren i øvrigt
- ▶ Aktiv inddragelse af borgerne som i den øvrige kultursektor (borgerne udvikler, planlægger og afvikler)

Organisationerne direkte blokerende for en løsning

- ▶ Manglende erkendelse af situations alvor
 - ▶ ”Bibliotekerne stortrives”, Michel Steen-Hansen, direktør i Danmarks Biblioteksforening
 - ▶ ”Vi har momentum lige nu, hvor vi har succes på alle mulige måder”, Pia Henriette Friis, nytiltrådt formand for Bibliotekschefforeningen.
- ▶ Lægger røgslør ud over situationen
 - ▶ Fagligt underlødige rapporter
 - ▶ Udelukker kritik
- ▶ Meget sammenspist sektor

Vi har aldrig hørt så meget musik og set så mange film. Vi læser i samme omfang som vi altid har gjort.

Det er ikke kulturens krise, men bibliotekernes krise